

اصول ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی در برنامه درسی قرآن و عربی

- ۱- حفظ شأن و کرامت انسانی متربیان و تقویت خودپنداره مثبت در آنان و دور بودن از محیط‌های اضطراب آور؛
- ۲- توجه به تدریجی بودن کسب مهارت‌ها در حوزه تربیت و یادگیری قرآن کریم و عربی؛
- ۳- توجه به سه اصل «تشویق»، «احساس موفقیت» و «پی بردن به توانایی‌های خود» در فرایند ارزشیابی؛
- ۴- پرهیز از سخت‌گیری و سهل‌انگاری و رقابت‌های منفی در ارزشیابی دروس قرآن کریم و عربی.

ارزشیابی در دوره اول و دوم ابتدایی

- ۱- ارزشیابی در دوره اول و دوم ابتدایی به صورت کیفی و توصیفی انجام می‌شود. با توجه به ماهیت مهارت آموزی درس قرآن در دوره ابتدایی، توجه به ارزشیابی تکوینی (مستمر) از اهمیت بیشتری برخوردار است؛ چرا که این نوع از ارزشیابی متکفل استمرار و تعمیق یادگیری است و زمینه یادگیری آهسته و پیوسته را فراهم می‌آورد. ارزشیابی تکوینی (مستمر) توسط مربی، اعضای گروه متربیان، خانواده و مربی انجام می‌شود. این ارزشیابی باید ضابطه مند و جدی باشد تا موجب تلاش بیشتر متربیان در یادگیری را فراهم آورد؛
- ۲- ارزشیابی باید به نحوی انجام شود که دانش آموزان را نسبت به توانایی‌های کسب کرده آگاه نماید تا آنها احساس موفقیت کنند و نسبت به جبران ضعف‌های احتمالی امیدوار و علاقه‌مند شوند؛
- ۳- ارزشیابی تراکمی (پایانی) برای دوره دوم ابتدایی در پایان هر سال توسط مربی انجام می‌شود. رعایت ضوابط و معیارهای سنجش در آزمون پایانی در تحقق اهداف قصد شده برنامه درسی قرآن کریم دارای اهمیت است؛ در عین حال در موارد خاص توصیه می‌شود امکان تکرار آزمون پایانی با رعایت فاصله مناسب برای تمرین و یادگیری فراهم آید.

روش‌ها و ابزار ارزشیابی

در برنامه درسی قرآن کریم و عربی از ابزارهای متفاوتی، مانند آزمون‌های شفاهی و کتبی، مشاهده‌ای، پرسش‌های شفاهی، بحث و گفت‌وگو، نقشه مفهومی، کارپوشه، آزمون‌های عملکردی، فهرست‌وارسی، گزارش و مقاله می‌توان استفاده کرد. با توجه به تأکید این برنامه بر ارتقای توانمندی متربی در زمینه علم و فناوری، بدیهی است در فرایند ارزشیابی و قضاوت درباره عملکرد متربیان، استفاده از فعالیت‌های علمی و عملی آنها مانند پروژه، ایده‌پردازی، تولید و بهبود محصولات و یا تولید رسانه‌هایی از قبیل پوستر، عکس، فیلم و نرم‌افزار نیز مورد تأکید است.

ردیف	استاندارد ارزشیابی	ابزار آزمون
۱	قواعد ضروری روخوانی قرآن کریم و متون دینی را در حین خواندن محتوای درسی رعایت می کند.	فهرست واری
۲	معنای واژگان آشنای (کلمات مشترک فارسی و عربی) پرکاربرد در قرآن و متون دینی را می داند.	پرسش شفاهی
۳	سوره های ناس تا تکاثر را به صورت صحیح و روان از حفظ قرائت می کند.	آزمون عملکردی، فهرست واری / واقعه نگاری
۴	پیام های قرآنی و حدیثی و ادعیه منتخب (حدود ۴۰ پیام) را از حفظ می خواند.	آزمون عملکردی، فهرست واری / واقعه نگاری
۵	سوره های حمد و توحید و اذکار نماز را از حفظ به صورت صحیح و روان قرائت می کند.	آزمون عملکردی، فهرست واری / واقعه نگاری
۶	حداقل نیم جزء از آیات منتخب قرآن را از روی رسم الخط آموزشی به صورت جمله به جمله و شمرده خوانی می خواند.	آزمون عملکردی، فهرست واری / واقعه نگاری
۷	معنای اجمالی حداقل نیم جزء از آیات منتخب درسی را بیان می کند.	پرسش شفاهی
۸	معنای اجمالی سوره های حمد و ناس تا تکاثر و اذکار نماز بیان می کند.	پرسش شفاهی
۹	معنای ساده پیام های قرآنی و حدیثی و ادعیه منتخب را بیان می کند.	پرسش شفاهی
۱۰	پرسش های ساده درباره نتایج فهم خود از پیام های قرآنی، سوره ها و آیات و احادیث منتخب را به زبان کودکانه پاسخ می دهد.	پرسش شفاهی / بحث و گفت و گو
۱۱	به زیباخوانی اذکار نماز بر اساس قرائت الگو علاقه نشان می دهد.	مشاهده ای
۱۲	به جمع خوانی آیات منتخب، سوره های کوتاه قرآن کریم بر اساس قرائت الگو علاقه نشان می دهد.	مشاهده ای
۱۳	به حفظ سوره های کوتاه، پیام های قرآنی و احادیث و ادعیه منتخب علاقه نشان می دهد.	مشاهده ای
۱۴	از درک معنای آیات و اذکار نماز احساس خوشایندی دارد.	مشاهده رفتار
۱۵	قرآن را سخن خدا برای راهنمایی انسان و فهم آن را لازم می داند.	پرسش شفاهی / بحث و گفت و گو
۱۶	آیات و احادیث آموخته شده را از یکدیگر تشخیص می دهد.	پرسش شفاهی
۱۷	برای پرسشگری و گفت و گو درباره مفاهیم و مصادیق آیات و احادیث آموخته شده، داوطلب است.	مشاهده ای / بحث و گفت و گو
۱۸	به قرائت روزانه آیات و ادعیه آموخته شده، علاقه نشان می دهد.	مشاهده ای
۱۹	از مفاهیم ساده پیام های قرآنی در گفتار، نوشتار و آثار خود (نقاشی، انشا و ...) استفاده می کند.	مشاهده ای / کارپوشه
۲۰	نسبت به یادگیری آیات قرآن و کلام پیامبر و اهل بیت (علیهم السلام) و به کارگیری آموخته ها علاقه نشان می دهد.	مشاهده ای

ملاحظات:

- در دوره اول ابتدایی اولویت با ارزشیابی از فعالیت های گروهی متریان به ویژه در حفظ سوره ها و پیام های قرآنی است.
- ارزشیابی تکوینی (مستمر) باید به گونه ای طراحی و اجرا شود که حاصل طبیعی آن موفقیت متربی در ارزشیابی تراکمی (پایانی) باشد.